

חובות רעים של עשרות מיליונים

הלוואות בלי בטחונות מספיקים

עזרה נדיבה מקופת המדינה

בנק איגוד רואה סכומים אלה כאבודים, והיה מוחק אותם מתוך הרזרבות שלו, או מתוך רווחיו.

בנק איגוד לא עשה כך. לו עשה זאת, היה נאלץ לחשוף שערוריה שלמה לציני הציבור, ולהודות כי נכשל בנתינת כספים ללא בטחונות מספיקים. מה עוד שהרזרבות שלו, וכן רווחיו, לא היו מספיקים לכיסוי הפסדים עצומים כאלה. נוסף לזאת ריחפה עליו, אילו נהג כך, סכנת התמוטטות.

בצר לו פנה בנק איגוד אל אביו האדיר — בנק לאומי (בל"ל). הבנק הגדול ביותר של ישראל, בקריאה נואשת להצלה. אך בל"ל לא חש להציל את חברת-הבת שלו מתוך קופתו.

כי המיתון השפיע לרעה אפילו על ענק כספי כמו בל"ל, התקוע, מלבד זאת, בנטל כספי כבד, עקב בניית משרד ההנהלה המרכזי זית בתל-אביב.

מלבד זאת: ראשי בנק לאומי חשבו ש' כדאי יותר שעם ישראל כולו יעזור לבנק איגוד, מאשר הם עצמם יתקעו לסכנה העלול לה להיגמר בהפסדים. ומי זה עם ישראל, אם לא הבנק הממלכתי הקרוי בנק ישראל? פוררר, נציגה של היוזמה הפרטית, הצליח

אני דוקח על עצמי משימות שונות, נוהג איש-העסקים יהודה זיס להעיר על עצמו, אך תמיד אני עושה זאת לטובת המדינה. לטובתי ולטובת מס-הכנסה. השבוע התברר, כי המדינה אינה נשארת חייבת. מי שפועל לטובתה — היא פועלת לטובתו. ואם לא במישרין, אזי בעקיפין. אבל היא פועלת. ופועלת המדינה, כרגיל, עולה לאזרחים במיליונים רבים. גם אם הקשר בין זיס לבין קופת המדינה אינו ישיר, אלא עקיף — באמצעות הבנק המסחרי הרביעי בגודלו בישראל. זהו בנק איגוד — חברת בת של הבנק המסחרי הגדול ביותר בישראל — בנק לאומי לישראל.

חוב קשה

ההודיה צבי זיס, איש העסקים הדתי, לא נולד עם כסף ביד. כמעט ההיפך הוא הנכון. רק לפני 23 שנה, בהיותו צעיר בן 21, יצא מבוגר אוקראיני טחוב, שם מצא מיסתור מפני הנאצים, כשרק בלוייס-סחבות לעזרה.

הוא גילה אמנם חוש מסחרי מפותח זמן קצר לאחר מכן, כשהבין שאפשר להתפרנס כהלכה, אם מוכרים באירופה ההרוסה ביוקר, מה שניתן לקנות באמריקה בזול. כמו נילון פגום לפי משקל, אותו מכר במחירים שעלו עשרת מונים על מחיר הקניה.

עם הקמת המדינה עלה זיס לארץ, והתחיל את עסקיו ברגל ימין. הוא קנה אדמות בכמויות גדולות, סחר בעשרות מיליוני ל"י רות, הקים מיפעל ליהלומים, גייס משקיעים שותפים, פתח תחנת-דלק, הקים חברה לתכשיטים. הכל במרץ רב, כשהחיוך לא יורד מעל פניו.

אך זמן קצר לפני מלחמת ששת הימים כבר היה ברור לכל מי שיש לו יד ורגל בעולם העסקים של ישראל, כי אגדת זיס המצליח עומעמה. תנופת המיליונר הצעיר נעצרה, ומאזנו התהפך.

עובדה: זיס חייב במיליונים רבים; בין השאר כ-15 מיליון לירות לבנק איגוד ש' הוא הבנק המטפל בעיסקי היהלומנים בארץ. גם זיס וגם הנהלת הבנק מסתירים, כמובן, את גודלו המדוייק של החוב. לכן גיוונים אנשי העסקים משכועות, ביניהן כאלה ה' מגדילות את חובו של זיס עד כדי 20 מיליון ויותר.

על עובדה אחת אין בכלל ויכוח: רק ה' ריבית המחוססת כל שנה לחוב המיסתורי הזה, עולה על מיליון לירות. וכל זאת, כשאין בטחונות ממשיים לכיסוי החוב.

לדוגמה: בנק איגוד הניח ידו על קרקע השייכת לזיס — כ-130 דונאם ליד בני-ברק. אולם אם פעם היתה הקרקע שווה כארבעה מיליון לירות, הרי שערכה היום הוא החצי בלבד. או, בטחון אחר, בצורת משכנתא על בניין השיך לחברת היהלומנים בקע. ברחוב לבונה בתל-אביב. אפילו את ערכו של הבניין לא יכול בנק איגוד להפוך לכסף, כי חוקפה של המשכנתא מוטל בספק. בנק אחר, שגם לו חייב זיס כסף — בנק איי-בי-טינה — כבר הקדים את איגוד, והבניין שועבד לו, עוד בטרם שועבד לאיגוד (עם הזכות לאסור שיעבודים נוספים). שוויו של הבניין: כ-1 מיליון לירות.

דוגמות נוספות: שיעבוד שני על תחנת-דלק בדרך חיפה, ושוב, כשהשיעבוד הראשון הוא לטובת בנק אחר.

שיעבוד שני על בית-מסחר לתכשיטים — עדי — וגם פה השיעבוד הראשון הוא לטובת בנק אחר. בקיצור: אם אפילו ירצה איגוד לממש את כל הבטחונות שלו על חובות יהודה זיס, לא יוציא מהם הרבה. לכל היותר עשרה אחוזים מגודל החוב.

זה מה שנקרא "חוב קשה". ובאמת: מצבו של בנק איגוד הוא קשה.

יוזמה פרטית

אידי ענייני הבנקאות הישראלים היו מתנהלים כפי שנהוג בעולם הגדול, היה

שלים העתיקה. כל דלתות החנויות היו נעולות. גברים התקצו בטינות, כפנים זוע' פות. קל היה לחוש את הרגשת הכטחון-העצמי שלהם.

כמה מחוליות השוטרים נשאו עימם דליי-צבע, ורשימות. מדי פעם נעצרו ליד חנות נעולה, ציירו צלב בתוך עיגול על הדלת, ורשמו את הכתובת. בלב המסתכלים כיר-סמה השאלה: למה דווקא חנויות אלה? מה יקרה לבעליהן?

לא ברור. ולא רק גורלם של החנונים בירושלים לא ברור. אי-אפשר לדעת גם מה יהיה עם כל יתר הפלסטינאים היושבים עתה תחת דגל ישראל.

רק זה ברור: אין למדינת ישראל עסק עם עדר חסר-הנהגה. זהו עם מגובש, על מנהיגיו הפוליטיים, משכיליו וכוהניו. אי-אפשר לדבר אילו רק בשפת צחים ופקודות אדמיניסטרטיביות של מושלים צבאיים.

יהיה צורך דקא לנצל את הגיבוש ה' לאומי שלו, ואף לעודדו. כדי שהדושיח יהיה עם העם הפלסטיני, ולא עם טושליו הירדניים מאתמול.

עד שהדושיח זה יתקיים, אפשר להניח ש' הישות הפלסטינית תפגון את קיומה ב' שביתות ובהחרמות — ואולי גם בתופעות חמורות יותר.

הכנסת

הפיכת-חצר

נגד

היו"ר

הצעת-החוק, שהוגשה השבוע לכנסת, נ' אתה מיסמך תחקתי שיגרת לחלוטין. דו' בר בה על שינוי בצורת מינויו של מזכיר הכנסת. אולם ששת הח'כים שהגישו את ההצעה (כולם מסיעות שונות) התכחו לבצע הפיכת-חצר שקטה — נגד יושב-ראש ה' כנסת בכבודו ובעצמו.

לפי התקנון הקיים, רשאי היו"ר למנות את יורשו של מזכיר הכנסת, משה רוזטי, העומד לצאת בקרוב לגימלאות. היו"ר קדיש לוז אף הבהיר כי המועמד שלו לתפקיד החשוב הוא סגנו של רוזטי, חיים לאור הממושקף.

אולם סיעת המפ"ל אינה מאושרת מ' בחירה זו. היא היתה מעדיפה את אחד מאנשיה, שמואל בזק, כלכלן ומוכיר ועדת הכלכלה של הכנסת, אחיו של שופט ה' שלום הירושלמי יעקב בזק.

הדתיים גייסו תמיכה מיתר הסיעות, וכך הוגשה הצעת-החוק, המבקשת לקבוע כי גם להבא ימנה יושב-ראש הכנסת את ה' מזכיר — אבל בהתייעצות עם סגניו, ובא"י שורה של ועדת-הכנסת.

* רוזטי, יליד לונדון, לו ימלא בחורף הקרוב 65 שנים. הוא עסקן ציוני ותיק, ש' עלה ארצה ב'1948, מכהן כמזכיר הכנסת מיומה הראשון.

שובת בירושלים העתיקה תחת דגל ישראל

במדינה

העם

לא

ברור

שוטרי מישמר-הגבול, בכומות הירוקות שלהם, צעדו השבוע חמושים ברחובות ירו'

חזיונות מצומר בירושלים העתיקה עם מגובש, לא עדר חסר-הנהגה

איך

בבלי

לקבל, בצר לו, את עזרת מדינת ישראל לבינוס הפרטי אותו הוא מנהל. אגב, יו"ר מועצת המנהלים של בל"ל, הדוקטור עב-הגבות ישעיהו פוררר, השולט בתוקף תפקידו גם על בנק איגוד, הוא גם

פוררר יו"ר מועצת המנהלים של בל"ל, הד"ר ישעיהו הרברט פוררר, 66, זכ"כ לשעבר ומנהל רסקו במשך 24 שנותיה הראשונות, הוא האיש שהציל את בנק איגוד, בעזרתו של בנק ישראל.